

Avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Irak, å andra sidan

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker i detta betänkande regeringens proposition 2013/14:165 Avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Irak, å andra sidan.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Partnerskapsavtalet	4
Utvecklingen i Republiken Irak	5
Sveriges relationer med Republiken Irak	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Irak, å andra sidan

Riksdagen godkänner partnerskapsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Irak, å andra sidan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:165.

Stockholm den 29 april 2014

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Carina Hägg (S), Christian Holm (M), Tommy Waidelich (S), Mats Johansson (M), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kerstin Lundgren (C), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V), Ulrik Nilsson (M), Désirée Liljevall (S), Ismail Kamil (FP) och Robert Halef (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2013/14: 165 Avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Irak, å andra sidan.

Genom ett rådsbeslut 2006 bemyndigades Europeiska kommissionen att inleda förhandlingar med Republiken Irak, som härefter benämns *Irak*, om ett handels- och samarbetsavtal, härefter benämnt *avtalet*. Förhandlingarna inleddes 2006 och avslutades i november 2009. Under förhandlingarnas gång enades parterna om att höja avtalets status till ett avtal om partnerskap och samarbete. Avtalet paraferades i juni 2011 och undertecknades av parterna i maj 2012.

Partnerskapsavtalet utgör ett blandat avtal, vilket innebär att både EU och medlemsländerna är avtalsparter tillsammans med Irak. Avtalet kommer att träda i kraft den första dagen i den månad som följer på dagen för den sista anmälan från parterna om att de nödvändiga förfarandena för detta ändamål har slutförts. Avtalet tillämpas i vissa delar redan provisoriskt mellan EU och Irak.

Regeringen inkom i december 2010 med faktapromemoria 2010/11: FPM39, i vilken den sammanfattade Europeiska kommissionens förslag om ingående av ett avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och Republiken Irak, samt redogjorde för svenska ståndpunkter och ärendets fortsatta beredning.

Regeringen gör sammantaget den bedömningen att avtalet bör anses vara av större vikt. Avtalet ska därför enligt 10 kap. 3 § regeringsformen godkännas av riksdagen.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Partnerskapsavtalet

Artiklarna 1–2 slår fast målen med partnerskapet samt de grundvalar som utgör en väsentlig del av avtalet. Målen är att tillhandahålla en lämplig ram för den politiska dialogen mellan parterna, främja handel och investeringar för att främja hållbar ekonomisk utveckling samt lägga grunden för ett lagstiftningsmässigt, ekonomiskt, socialt, finansiellt och kulturellt samarbete. Grundvalarna för avtalet är respekt för de demokratiska principerna, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer.

I avtalets övriga delar återfinns bestämmelser om politisk dialog och samarbete på det utrikes- och säkerhetspolitiska området (artiklarna 3–7), handel och investeringar (artiklarna 8–80), handel med tjänster (artiklarna

23–39), offentlig upphandling och tvistlösning (artiklarna 40–80), visst samarbete på andra områden (artiklarna 81–110) samt avtalets institutionella ram (artiklarna 111–124).

Avtalet bifogas i bilaga till propositionen.

Utvecklingen i Republiken Irak

Irak var mellan 1535 och 1918 en del av det osmanska riket. Därefter var landet ett brittiskt protektorat fram till självständigheten 1932. Från 1932 till 1958, då kung Faisal II störtades, var landet en monarki. Det panarabiska Baath partiet tog 1968 makten efter en statskupp. Partiet stärkte sin makt successivt och utvecklades efter Saddam Husseins makttillträde till en hårdför diktatur med vissa planekonomiska inslag.

Under 1980 utbröt ett blodigt krig mellan Irak och Iran som pågick under åtta år. Omkring 300 000 iranska och runt 240 000 irakiska soldater uppges ha dödats i striderna, som även krävde ett stort antal civila dödsoffer. Under 1980-talet inledde Saddam Husseins regim den s.k. Anfalkampanjen mot kurderna och använde kemiska vapen mot bl.a. civilbefolkningen i Halabja 1988. Två år efter att kriget mellan Irak och Iran tagit slut invaderade Irak Kuwait. En FN-styrka ledd av USA drev dock ut Irak ur Kuwait.

Under 1990-talet genomförde Internationella atomenergiorganet, IAEA, på uppdrag av FN en rad inspektioner i Irak för att granska uppgifterna om irakiska massförstörelsevapen. År 2003 invaderade USA och dess allierade Irak utifrån uppgifter om ett program för massförstörelsevapen och kontakter med al-Qaida. Efter invasionen styrdes Irak av USA under ett drygt år. En interimregering tog över makten 2004 i samband med att Irak återfick sin suveränitet. Parlamentsval hölls 2005 och Nouri al-Maliki utsågs till premiärminister 2006. Han lyckades behålla makten även efter parlamentsvalet 2010. I januari 2009 övertog Irak ansvaret för säkerheten i hela landet och i slutet av 2011 drogs alla amerikanska trupper tillbaka.

Efter USA:s utträde ökade de inrikespolitiska spänningarna, inte minst inom parlamentet. Under hösten 2012 utbröt en kris mellan centralregeringen och den kurdiska regionalregeringen, KRG. 2013 blev ett svårt år för Irak, med kraftigt ökat våld över stora delar av landet.

Sveriges relationer med Republiken Irak

Sverige har haft diplomatiska relationer med Irak sedan 1960, men redan 1903 upprättades relationer med dåvarande Mesopotamien. Efter Iraks invasion av Kuwait 1990 saknade Sverige representation i Irak även om relationerna inte formellt sades upp. Ambassaden i Bagdad öppnades åter den 1 juli 2009. Sedan dess har ett sektionskansli under Sveriges ambasad i Bagdad öppnats i den kurdiska regionens huvudstad Erbil.

Relationerna till Irak präglas i hög utsträckning av att omkring 160 000 svenskar – ca 1,5 procent av Sveriges befolkning – har irakiskt ursprung. I nuläget uppgår Sveriges export till Irak till drygt 2 miljarder kronor om året efter en fördubbling under de senaste åren. Svensk export till Irak består i huvudsak av verkstadsprodukter och ökade under 2013 med 18 procent. Den svenska importen från Irak uppgår till drygt 0,5 miljarder kronor. Irak var under många år Sveriges tredje största handelspartner i Mellanöstern, och många svenska företag har därför god kännedom om den irakiska marknaden och dess förutsättningar. Då intresset från svenska företag är fortfarande stort finns potential för ökad handel länderna emellan.

Sverige har sedan 1991 lämnat humanitärt stöd till Irak. År 2004 inledde Sverige ett program för stöd till en återuppbyggnad av landet och mellan 2004 och 2009 bidrog Sverige med 615 miljoner kronor. Enligt den landstrategi som för närvarande styr utvecklingssamarbetet med Irak ska Sverige bidra med omkring 120 miljoner kronor om året under perioden 2009–2014. Eftersom landets medelinkomster har ökat kommer det bilaterala utvecklingssamarbetet därefter att successivt fasa ut. De övergripande målen för utvecklingssamarbetet är varaktig fred, förbättrade levnadsförhållanden och demokratisk utveckling.

Sverige bidrar också genom EU:s gemensamma bistånd. Europeiska kommissionen har sedan 2003 bidragit med drygt 1,1 miljarder euro till Irak i humanitärt bistånd och återuppbyggnadsstöd. Dessa medel har använts bl.a. för uppbyggnaden av utbildningsväsendet, stödet till det civila samhället, främjandet av demokrati och utarbetandet av en konstitution samt genomförande av allmänna val och kapacitetsuppbyggnad av irakiska myndigheter och institutioner.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner avtalet om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Irak, å andra sidan.

I propositionen redogör regeringen i huvudsak för utvecklingen i Irak, Sveriges historiska och nuvarande relationer till landet, partnerskapsavtalets innehåll och skälen för regeringens förslag.

Avtalet bifogas i bilaga till propositionen.

Utskottets överväganden

Irak är ett betydelsefullt land för Sverige. Basen för relationerna med Irak utgörs av den stora gruppen svenska medborgare av irakiskt ursprung. Denna grupp, som uppskattningsvis uppgår till ca 160 000 personer, bidrar till att bredda och fördjupa våra relationer med Irak. Ramavtalet utgör en god möjlighet att öka utbytet med Irak inom en rad områden och bidrar till att öka handeln med Irak, såväl bilateralt som i olika sammanhang inom EU:s ramverk.

Utskottet noterar att det i avtalet finns bestämmelser om att inleda en dialog inom en rad olika områden. Vidare fastslås i avtalet att mänskliga rättigheter, icke-spridning av massförstörelsevapen och terrorismbekämpning utgör viktiga grundvalar för relationerna mellan EU och Irak. Utskottet anser att avtalet kan bidra till att stabilisera Irak och förstärka demokratin i landet. Vidare kan avtalet bidra till en ökad tillväxt i Irak, något som är av vikt för en långsiktig stabilisering av landet. I sammanhanget konstaterar utskottet att det senast behandlade frågor om mänskliga rättigheter i Irak i betänkande 2012/13:UU8.

Utskottet delar regeringens bedömning att avtalet bör anses vara av större vikt. Avtalet ska därför enligt 10 kap. 3 § regeringsformen godkännas av riksdagen.

Med vad som anförts ovan tillstyrker utskottet att riksdagen godkänner avtalet om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan och Republiken Irak, å andra sidan.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:165 Avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Irak, å andra sidan:

Riksdagen godkänner regeringens förslag till avtalet om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Irak, å andra sidan.